

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حلیۃ المتّقین

تألیف

عالم ربّانی مرحوم علامه محمد باقر مجلسی رحمۃ اللہ علیہ

به انضمام

مکالمات حسنیہ در دربار ہارون الرشید با علمای مخالفین

تألیف

شیخ ابو الفتوح رازی مکی رحمۃ اللہ علیہ

باتصحیح، اعراب گذاری و آدرس آیات و روایات، فصل بندی فہرست مطالب

معنی و ازہای دشوار

مجلس، محمد باقر بن محمد تقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۰ ق.
حلیۃ المتقین / تألیف محمد باقر مجلسی، به انضمام مکالمات حسنیه دربار
هارون الرشید با علمای مخالفین / تألیف ابوالفتح رازی مکی. - قم: عصر جوان، ۱۳۸۴.
۵۱۲ ص.

ISBN: ۹۶۴-۹۵۷۱۲-۸-۰

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
۱. اخلاقی شیعه. ۲. احادیث اخلاقی. ۳. رستاخیز. ۴. شیعه. - احتیاجات. الف.
ابوالفتح رازی، حسین بن علی. قرن ۶ ق. مکالمات حسنیه در دربار هارون الرشید یا
علمای مخالفین. ب. عنوان. ج. عنوان. مکالمات حسنیه در دربار هارون الرشید یا
علمای مخالفین.

۲۹۷/۶۱

BP ۲۲۷/۶۵/م ۳ ج ۸

قم - خیابان ارم - پاساژ قدس - طبقه پنجم - پلاک ۱۷۶
انتشارات عصر جوان - تلفن: ۸۷۳۲۷۰۷ - همراه: ۰۹۱۲۱۵۲۱۵۸۴

نام کتاب: حلیۃ المتقین
مؤلف: محمد باقر مجلسی
ناشر: انتشارات عصر جوان
صفحه آرای: مهدی محقق
تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
چاپ: دژ
نوبت چاپ: اول / بهار ۸۴
شابک: ۹۶۴-۹۵۷۱۲-۸-۰
قیمت: ۱۷۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

باب اول

- در بیان آداب جامه و کفش پوشیدن ۱۷
- فصل اول: در فضیلت تجمل و زینت کردن ۱۷
- فصل دوم: در بیان جامه هایی که حرام است پوشیدن آنها ۱۹
- فصل سوم: در پوشیدن پنبه و کتان و پشم ۲۰
- فصل چهارم: در بیان رنگ هایی که در جامه سنت یا مکروه است ۲۱
- فصل پنجم: در بعضی از آداب جامه پوشیدن ۲۲
- فصل ششم: در پوشیدن لباسی که مخصوص زنان یا کافران باشد ۲۳
- فصل هفتم: در بیان عمامه بستن ۲۴
- فصل هشتم: در بیان آداب زیر جامه پوشیدن ۲۵
- فصل نهم: در آداب جامه تنویریدن و پوشیدن ۲۵
- فصل دهم: در سایر آداب جامه پوشیدن و کندن ۲۷
- فصل یازدهم: در رنگ تعلین و موزه و کفش و چگونگی آنها ۲۸
- فصل دوازدهم: در آداب پوشیدن نعل و موزه و کفش ۲۹

باب دوم

در آداب حلی و زیور پوشیدن مردان و زنان و سرمه کشیدن و در آینه نظر کردن و خضاب

- فصل اول: در فضیلت انگشتر به دست کردن و آداب آن ۳۳
- فصل دوم: در بیان آنچه انگشتر از آن سازند ۳۴
- فصل سوم: در فضیلت عقیق ۳۵
- فصل چهارم: در فضیلت یاقوت و زبرجد و زمره ۳۷
- فصل پنجم: در فضیلت فیروزه و جزع یمانی ۳۸
- فصل ششم: در فضیلت ذر نجف و بلور و حید صینی و سایر نگین ها ۳۹
- فصل هفتم: در بیان آنچه سزاوار است که در نگین نقش کنند ۴۰
- فصل هشتم: در زیور طلا و نقره پوشیدن و به زنان و اطفال پوشانیدن ۴۴
- فصل نهم: در آداب سر مه کشیدن ۴۵
- فصل دهم: در آداب نظریه آینه کردن ۴۷
- فصل یازدهم: در فضیلت خضاب کردن مردان و زنان ۴۸
- فصل دوازدهم: در کیفیت خضاب و احکام آن ۵۰

باب سوم

- در آداب خوردن و آشامیدن ۵۳
- فصل اول: در بیان ظرف هایی که در خوردن و آشامیدن و سایر استعمالات می توان استعمال نمود و آنچه نهی از آن وارد شده است ۵۳
- فصل دوم: در تجویز خوردن طعام های لذیذ و مذمت حرص و افراط در آن ۵۵
- فصل سوم: در بیان بعضی از آداب و اوقات طعام خوردن ۵۷
- فصل چهارم: در سایر آداب طعام خوردن ۶۰
- فصل پنجم: در بیان دعای وقت طعام خوردن ۶۶
- فصل ششم: در آداب بعد از طعام ۶۹
- فصل هفتم: در فضیلت نان و سویق و گوشت و روغن و سایر آنچه از حیوان حاصل می شود و سرکه و شیرینی ها ۷۱
- فصل هشتم: در فوائد سبزی ها و میوه ها و سایر مأكولات ۷۹

فصل نهم: در فضیلت ضیافت مؤمنان و آداب آن	۸۸
فصل دهم: در فضیلت خلل و آداب آن	۹۱
فصل یازدهم: در فضیلت آب و انواع آن	۹۲
فصل دوازدهم: در آداب آب خوردن	۹۴

باب چهارم

در بیان فضیلت تزویج و آداب مجامعت و معاشرت زنان و کیفیت تربیت فرزندان و معاشرت ایشان	۹۷
فصل اول: در فضیلت تزویج کردن و نهی از زهائیت	۹۹
فصل دوم: در اصناف زنان و صفات پسندیده و ناپسندیده ایشان	۱۰۱
فصل سوم: در آداب نکاح و اراده آن	۱۰۳
فصل چهارم: در بیان آداب زفاف و مجامعت	۱۰۵
فصل پنجم: در آداب نماز و دعا در شب زفاف و در وقت مقاربت زنان	۱۱۱
فصل ششم: در بیان حق زن و شوهر بر یکدیگر و احکام ایشان	۱۱۲
فصل هفتم: در بیان دعاها و طلب فرزند و فضیلت آن	۱۱۵
فصل هشتم: در احکام ایام حمل و آداب روز ولادت و نام نهادن طفل	۱۱۹
فصل نهم: در عقیقه کردن و سر تراشیدن و آداب هر یک	۱۲۳
فصل دهم: در ختنه کردن پسران و دختران و سوراخ کردن گوش ایشان	۱۲۶
و آداب هر یک	۱۲۶
فصل یازدهم: در آداب شیر دادن و تربیت کردن فرزندان و رعایت ایشان	۱۲۸
فصل دوازدهم: در بیان حق پدر و مادر بر فرزند و وجوب رعایت حرمت	۱۳۳
ایشان	۱۳۳

باب پنجم

در بیان آداب مسواک کردن و شانه کردن و ناخن و شارب گرفتن و سر تراشیدن و امثال آن ۱۳۷

- فصل اول: در بیان فضیلت مسواک کردن ۱۳۹
- فصل دوم: در فضیلت سر تراشیدن و آداب آن ۱۴۱
- فصل سوم: در آداب موی سر نگاه داشتن ۱۴۲
- فصل چهارم: در فضیلت شارب گرفتن ۱۴۳
- فصل پنجم: در آداب ریش بلند کردن ۱۴۴
- فصل ششم: در بیان فضیلت موی سفید و حکم کندن آن ۱۴۵
- فصل هفتم: در کندن موی بینی و بازی کردن باریش ۱۴۶
- فصل هشتم: در فضیلت ناخن گرفتن ۱۴۶
- فصل نهم: در بیان آداب و اوقات ناخن گرفتن ۱۴۶
- فصل دهم: در دفن کردن مو و ناخن و سایر چیزها که دفن باید کرد ۱۴۹
- فصل یازدهم: در فضیلت شانه کردن موی سر و ریش ۱۴۹
- فصل دوازدهم: در آداب و اوقات شانه کردن و انواع شانه ها ۱۴۹

باب ششم

- در آداب بوی خوش کردن و گل بویدن و روغن مالیدن ۱۵۳
- فصل اول: در بیان سبب پیدا شدن بوهای خوش در زمین ۱۵۵
- فصل دوم: در فضیلت بوی خوش و آداب آن ۱۵۵
- فصل سوم: در کراهت رد کردن بوی خوش ۱۵۷
- فصل پنجم: در فضیلت غالیه ۱۵۸
- فصل ششم: در فضیلت و آداب روغن بر بدن مالیدن ۱۵۹
- فصل هفتم: در فواید روغن بنفشه ۱۶۰
- فصل هشتم: در فواید روغن «بان» و روغن زنبق ۱۶۰
- فصل نهم: در فواید سایر روغن ها ۱۶۱
- فصل دهم: در فضیلت بخور و انواع و آداب آن ۱۶۲
- فصل یازدهم: در بیان فضیلت گلاب و گل سرخ و انواع گل ها ۱۶۳

فصل دوازدهم: در آداب گل بویدن ۱۶۴

باب هفتم

در آداب حمام رفتن و سرویدن شستن و دار و کشیدن و آداب بعضی از اغسال ۱۶۵

فصل اول: در فضیلت حمام ۱۶۷

فصل دوم: در آداب داخل شدن و بیرون آمدن و دعا هایی که باید خواند ۱۶۸

فصل سوم: در بیان آنچه در حمام نباید کرد و آنچه تجویز شده است ۱۶۹

فصل چهارم: در فضیلت شستن سرویدن و دفع بو های بد از خود کردن ۱۷۱

فصل پنجم: در فضیلت شستن سر با سدر و خطمی ۱۷۲

فصل ششم: در فضیلت دار و کشیدن ۱۷۲

فصل هفتم: در از اله کردن موی زیر بغل ۱۷۳

فصل هشتم: در غایت زمانی که نوره را تاخیر توان کرد ۱۷۴

فصل نهم: در دعا های وقت نوره کشیدن ۱۷۴

فصل دهم: در اوقات نوره کشیدن و سایر آداب آن ۱۷۵

فصل یازدهم: در فضیلت حنا مالیدن بعد از نوره ۱۷۶

فصل دوازدهم: در آداب غسل جمعه و سایر اغسال ۱۷۷

باب هشتم

در آداب خواب رفتن و بیدار شدن و بیت الخلا رفتن ۱۸۱

فصل اول: در بیان اوقات خواب ۱۸۳

فصل دوم: در وضو ساختن پیش از خواب ۱۸۴

فصل سوم: در مکان خوابیدن و آداب پیش از خوابیدن ۱۸۵

فصل چهارم: در سایر آداب خوابیدن ۱۸۶

فصل پنجم: در آداب وادعه ای که پیش از خواب باید خوانده شود ۱۸۷

فصل ششم: در دفع ترسیدن در خواب، و خواب پریشان دیدن و محتمل شدن ۱۹۰

- فصل هفتم: در دعاها برای دفع بیداری و برای بیدار شدن در آخر شب ۱۹۲
- فصل هشتم: در بیان نماز و دعا برای خواب های نیک دیدن و آداب بیدار شدن ۱۹۳
- فصل نهم: در سبب خواب راست و دروغ و تعبیر خواب ۱۹۴
- فصل دهم: در آداب بیداری و مذمت خواب بسیار ۲۰۱
- فصل یازدهم: در آداب بیت الخلاء ۲۰۳
- فصل دوازدهم: در بیان احوال و اوضاع و مکان هایی که نهی از آنها وارد شده است .. ۲۰۵

باب نهم

- در آداب حجامت کردن و تنقیه و بعضی از ادویه و معالجه بعضی از امراض و ذکر بعضی از ادعیه و احراز ۲۰۷
- فصل اول: در ثواب بیماری و صبر کردن بر آن و بیان شدت ابتلای مؤمنان ۲۰۹
- فصل دوم: در فضیلت و آداب حجامت ۲۱۲
- فصل سوم: در بیان انواع تداوی که از ائمه وارد شده است و بیان جواز رجوع به اطباء ۲۱۶
- فصل چهارم: در معالجه انواع تب ۲۲۰
- فصل پنجم: در ادعیه جامعه و ادویه مرکبه نافعه ۲۲۵
- فصل ششم: در معالجه در دسر و شقیقه و زکام و صرع و اختلال دماغ و تصرف جن ۲۳۰
- فصل هفتم: در معالجه سایر امراض و در دسر و گلو ۲۳۳
- فصل هشتم: در معالجه خنازیر و قروح و جروح و نالول و نبور و خوره و پیسی و یهن و امثال اینها ۲۳۹
- فصل نهم: در معالجه امراض اندرونی و قولنج و بادها و آزار معده و سرفه ۲۴۲
- فصل دهم: در معالجه اوجاع مفاصل و فالج و بواسیر و امراض مثانه و سایر امراض .. ۲۴۶
- فصل یازدهم: در بیان قلیلی از تعویذات برای دفع سحر و سموم گزندگان و سایر بلاها ۲۵۱
- فصل دوازدهم: در فواید تربت شریف حضرت امام حسین علیه السلام و خواص بعضی از

ادویه مفرده ۲۵۷

باب دهم

در آداب معاشرت با مردم و حقوق اصناف ایشان ۲۶۳
فصل اول: در بیان حقوق خویشان و غلامان و کنیزان ۲۶۵
فصل دوم: در حقوق همسایگان و یتیمان و عشیره و قبیله ۲۶۸
فصل سوم: در حقوق صداقت و اخوت ۲۷۲
فصل چهارم: در بیان حقوق مؤمنان بر یکدیگر و حسن معاشرت با خلق ۲۷۴
فصل پنجم: در قضای حاجت مؤمنان و سعی نمودن در کارهای ایشان و شادگردانیدن ایشان ۲۷۷
فصل ششم: در دیدن مؤمنان و عیادت بیماران ایشان ۲۸۲
فصل هفتم: در اطعام مؤمنان و آب دادن ایشان و جامه پوشانیدن و سایر اعانت های ایشان و یاری کردن مظلومان ۲۸۵
فصل هشتم: در حقوق فقیران و ضعیفان و مظلومان و پیران و اصحاب و آداب معاشرت ایشان ۲۸۶
فصل نهم: در رعایت حقوق مؤمنان در غیبت ایشان ۲۹۳
فصل دهم: در آداب معاشرت ظالمان و قلیلی از احوال ایشان ۲۹۷
فصل یازدهم: در آداب معاشرت با کافران و مخالفان ۳۰۴
فصل دوازدهم: در بیان حقوق مردگان بر زندگان ۳۰۵

باب یازدهم

در آداب مجالس از سلام و مصافحه و معانقه و بوسیدن آداب عطسه کردن و آداب نشستن و برخاستن و صحبت داشتن و امثال اینها در آداب معاشرت با مردم و حقوق اصناف ایشان ۳۱۵
فصل اول: در فضیلت سلام و آداب آن ۳۱۷
فصل دوم: در فضیلت مصافحه یعنی دست یکدیگر را گرفتن و معانقه یعنی دست در

- ۳۲۰ گردن یکدیگر کردن و بوسیدن و آداب هریک
- ۳۲۳ فصل سوم: در آداب نشستن در مجالس
- ۳۲۵ فصل چهارم: در آداب ملاقات صاحب خانه یا کسی که به خانه او می آید
- فصل پنجم: در بیان مجالسی که در آن جاداخل شدن رواست و جماعتی که همنشینی و
- ۳۲۷ مصاحبت ایشان سزاوار است
- ۳۳۰ فصل ششم: در آداب عطسه و آروق و آب دهان انداختن
- فصل هفتم: در بیان مزاح کردن و خندیدن و سرگوشی کردن و آداب صحبت داشتن و راز
- ۳۳۳ مجلس را پنهان داشتن
- ۳۳۵ فصل هشتم: در سایر آداب مجالست و حقوق اصحاب مجالس بر یکدیگر
- ۳۳۷ فصل نهم: در فضیلت ذکر خدا در مجالس کردن
- ۳۳۸ فصل دهم: در فضیلت ذکر حضرت رسول خدا ﷺ و ائمه علیهم السلام در مجالس و
- ۳۳۸ مباحثه علوم ایشان نمودن و احادیث فضایل ایشان را یاد کردن
- ۳۴۰ فصل یازدهم: در مشورت کردن با برادران و آداب آن
- ۳۴۲ فصل دوازدهم: در آداب نامه نوشتن

باب دوازدهم

- ۳۴۵ در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن
- ۳۴۷ فصل اول: در گشادگی خانه
- ۳۴۸ فصل دوم: در مذمت تکلف بسیار در خانه کردن و بسیار بلند ساختن
- فصل سوم: در نقاشی کردن و تصویر کشیدن و صورت صاحب روحی را ساختن که سایه
- ۳۴۹ داشته باشد
- ۳۵۱ فصل چهارم: در آداب فرش خانه
- ۳۵۲ فصل پنجم: در آداب عبادت کردن در خانه
- ۳۵۳ فصل ششم: در نگاه داشتن حیوانات در خانه خصوصاً کبوتر و خروس
- ۳۵۵ فصل هفتم: در نگاه داشتن گوسفند و بز در خانه

فصل هشتم: در بیان احوال سایر طیور و ذکر بعضی از حیوانات که کشتن ایشان رواست یا روا نیست	۳۵۶
فصل نهم: در منع از نگاه داشتن سگ در خانه	۳۵۹
فصل دهم: در آداب چراغ افروختن و خانه خریدن	۳۶۱
فصل یازدهم: در بیان سایر آداب خانه	۳۶۲
فصل دوازدهم: در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن	۳۶۴

باب سیزدهم

در آداب پیاده رفتن و سوار شدن و باز رفتن و تجارت و زراعت نمودن و چهار پایان نگاه داشتن در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن	۳۶۹
فصل اول: در سوار شدن اسب و استروالاغ و انواع هر یک	۳۷۱
فصل دوم: در آداب نگاه داشتن و رعایت حقوق چهار پایان	۳۷۳
فصل سوم: در آداب زین و لجام	۳۷۵
فصل چهارم: در ادعیه و آداب سواری	۳۷۶
فصل پنجم: در آداب پیاده رفتن	۳۷۸
فصل ششم: در نگاه داشتن شتر و گاو و گوسفند	۳۸۰
فصل هفتم: در آداب خریدن و نگاه داشتن حیوانات	۳۸۱
فصل هشتم: در بیان مجمل احوال و اقسام حیوانات	۳۸۳
فصل نهم: در فضیلت تجارت کردن و طلب حلال نمودن	۳۸۶
فصل دهم: در بیان آداب تجارت	۳۸۸
فصل یازدهم: در فضیلت زراعت کردن و درخت کشتن	۳۹۴
فصل دوازدهم: در آداب زراعت کردن و درخت کشتن	۳۹۵

باب چهاردهم

در آداب سفر	۳۹۷
-------------------	-----

- فصل اول: در بیان سفرهای نیک و بد و ایام و ساعات نیک و بد از برای سفر ۳۹۹
- فصل دوم: در دفع نحوست های سفر به تصدق و دعا ۴۱۰
- فصل سوم: در آداب غسل و نماز و دعا در وقت بیرون رفتن ۴۰۲
- فصل چهارم: در سایر آداب بیرون رفتن و بیان چیزی چند که باید با خود بردن ۴۰۵
- فصل پنجم: در آداب توشه برداشتن در سفر و آداب صرف کردن آن ۴۰۸
- فصل ششم: در رفیق با خود بردن در سفر و آداب معاشرت ایشان ۴۰۹
- فصل هفتم: در بیان سایر آداب سفر ۴۱۱
- فصل هشتم: در آداب راه رفتن و فرود آمدن ۴۱۳
- فصل نهم: در بیان دعاهایی که در راه و منازل باید خوانند ۴۱۴
- فصل دهم: در آداب سفر در بار گذشتن از پل ها ۴۱۸
- فصل یازدهم: در آداب مشایعت و استقبال مسافر و آداب برگشتن او ۴۱۹
- فصل دوازدهم: در آداب اسب تاختن و تیر انداختن ۴۲۰

خاتمه

- در بیان بعضی از آداب متفرقه و فوائد تافعه ۴۲۷

مکالمات حسنیه

- در مجلس هارون الرشید با علمای مخالفین ۴۴۱
- مکالمات حسنیه ۴۴۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ أَنْبِيَائَهُ الرُّسُلِينَ بِأَحْسَنِ جَلِيَّةِ الْمُتَّقِينَ، وَ بَعَثَ نُجَبَا أَصْفِيَانِهِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ لِتَشْجِيمِ مَكَارِمِ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ؛ وَ اكْمَلِ فِي أَوْصِيَائِهِ الْمُتَخَبِّينَ أَفْضَلَ خِصَالِ النَّبِيِّينَ؛ فَضَلَّوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَيْهِمْ غَدَا أَنْفَاسِ الْمُسَبِّحِينَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ، وَ لَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ مِلَأَ السَّمَوَاتِ وَ الْأَرْضِينَ.

اما بعد؛ چنین گوید تراب اقدام مؤمنین و خادم طلبه علوم ائمه طاهرین محمد باقر بن محمد تقی حشره الله مع موالیه المطهرین صلوات الله علیهم اجمعین که چون عمده امتیاز بنی نوع انسان از سایر انواع حیوان، تخلق به اخلاق حسنه و تزئین به آداب مستحسنه است؛ و به مقتضای حدیث شریف نبوی صلوات الله علیه و آله که: بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ، تمامی آداب پسندیده و جمیع اخلاق در کتاب عین الحیوة بیان شده بود؛ جمعی از سالکان مسالک سعادت و ناهجان مناهج متابعت اهل بیت و رسالت علیهم السلام از این ذره حقیر التماس نمودند که رساله ای در بیان محاسن آداب که از طریقه مستقیمه ائمه طاهرین صلوات الله علیهم به اسانید معتبره به این قلیل البضاعة رسیده باشد، بروجه اختصار تحریر نماید و به جهت عموم نفع، نسبت به اهل این دیار، مضامین اخبار را در لباس لغت فارسی قریب الفهم به جلوه در آورده. لهذا با ضیق مجال و کثرت اشتغال رعایت حقوق اخوت ایمانی را لازم دانسته و از مقتضای حدیث الدالّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ امیدوار گردیده اجابت ملتزم ایشان نموده و بر چهارده باب و خاتمه مرتب گردانید.

باب اول در آداب لباس پوشیدن.

باب دوم در آداب حلی و زیور پوشیدن و سر مه کشیدن و در آینه نظر نمودن و

خضاب نمودن.

باب سوم در آداب خوردن و آشامیدن.

باب چهارم در فضیلت تزویج و آداب مجامعت و معاشرت زنان و کیفیت تربیت فرزندان و معاشرت ایشان.

باب پنجم در آداب مسواک نمودن و ناخن و شارب گرفتن و سر تراشیدن و شانه نمودن و امثال اینها.

باب ششم در آداب بوی خوش استعمال نمودن و گل خوش بوییدن و روغن مالیدن.

باب هفتم در آداب حمام رفتن و دار و کشیدن و امثال آن.

باب هشتم در آداب خواب رفتن و بیدار شدن و بیت الخلا رفتن.

باب نهم در آداب حجامت و تنقیه و ذکر بعضی از ادعیه و احراز و خواص بعضی از ادویه و معالجه بعضی از امراض.

باب دهم در آداب معاشرت مؤمنان و حقوق و اصناف ایشان.

باب یازدهم در آداب مجالس و سلام و عطسه و مصافحه و معافه و امثال اینها.

باب دوازدهم در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن.

باب سیزدهم در آداب سوار شدن و راه رفتن و بازار رفتن و تجارت و زراعت نمودن و چهار پایان نگاه داشتن.

باب چهاردهم در آداب سفر نمودن.

خاتمه در بیان بعضی از فواید متفرقه، و هر یک از ابواب را بر دوازده فصل مشتمل ساخت و به کتاب حلیۃ المتقین مسمی گردانید. مأمول از ناظران در این رساله شافیه و عاملان به این عجاله و افیه آن که این مجرم خطا پیشه را به دعای مغفرت و استدعای رحمت یاد نمایند، و بر خطای لفظ و معنی، این معترف به عجز و قصور را مؤاخذه نمایند؛ و الله الموفق والمعين.